

Een verhaal schrijven

Vooraf

Deze schrijfles sluit aan bij het Nieuwsbegriponderwerp van deze week: Kinderboekenweek. De schrijftaak die centraal staat, is er een uit het genre *Fictie*. De leerlingen schrijven namelijk een verhaal of verhaalfragment. Ze kiezen zelf of het een grappig of een spannend verhaal wordt.

Schrijftaak: De schrijftaak bestaat uit twee lessen. In les 1 schrijven de leerlingen de eerste versie van hun verhaal. U begint deze les met het voorlezen van twee (of meer) verhaalfragmenten en het bespreken met de leerlingen hoe je een verhaal spannend of grappig kunt maken. In les 2 geven de leerlingen elkaar tips en schrijven ze een definitieve versie van hun verhaal. De leerlingen bewaren hun definitieve tekst in hun schrijfmap en u zorgt ervoor dat van de verhalen een verhalenbundel wordt gemaakt.

Vorbereiding:

- Kies fragmenten uit spannende en/of grappige boeken om voor te lezen bij opdracht 2. Eén fragment is onderaan deze handleiding gegeven.
- Maak duo's van twee *schrijfmaatjes*.
- Zet het Jeugdjournaalfilmpje klaar op www.nieuwsbegrip.nl. Als u met uw leerlingen dit filmpje al uitgebreid bekeken heeft, hoeft u het niet per se nog eens te bekijken.
- Zorg voor een printmogelijkheid op het einde van de les.

Materiaal

- Voor iedere leerling schrijfofdracht 1 (B).
- Aparte schrijfbladjes bij opdracht 4 en 6.

OPDRACHT 1 **Waarom ga je schrijven: Nieuwsbegripfilmpje kijken**

1. Bekijk met de leerlingen het Nieuwsbegripfilmpje van het Jeugdjournaal. Geef de leerlingen de opdracht goed te letten op wat de kinderen vertellen over van welke boeken ze houden.
2. Laat de leerlingen de vragen maken.
3. Vertel dat ze een verhaal of een stukje van een verhaal gaan schrijven, en dat er van alle verhalen een verhalenbundel wordt gemaakt.

OPDRACHT 2 **Kijken naar de taak: naar twee fragmenten luisteren**

Lees aan de groep twee fragmenten voor: een spannend en een grappig fragment. Vertel niet vooraf wat het grappige en wat het spannende fragment is! Voor het eerste kunt u het fragment van Paul van Loon gebruiken dat u op de laatste pagina vindt. Voor het tweede kiest u een fragment uit een grappig boek uit de schoolbibliotheek. Meer fragmenten voorlezen mag ook. Geef daarna enkele leerlingen een beurt om te vertellen welk fragment grappig was en welk spannend en waaraan ze dat konden horen. (Dit hoeft niet uitgebreid, instructie komt in opdracht 3.)

OPDRACHT 3 Wat ga je schrijven en hoe pak je het aan?

Leg uit wat een verhaal spannend of grappig maakt. Ga daarbij door op wat de leerlingen in opdracht 2 al zeiden. Haal voorbeelden uit de voorgelezen fragmenten. Schrijf kenmerken van spannende en grappige verhalen op het bord (en bewaar dit voor les 2!):

Spannend:

Uitstellen van het spannendste moment (de spanning opvoeren)

Onverwachte gebeurtenis

Omgeving (donker, stil, bos enzovoort)

Grappig

Ongewone combinatie van dingen of gebeurtenissen

Woordgrapjes

Domme dingen (vergeten je broek aan te doen)

Besprek met de leerlingen de uitleg: om een goed verhaal te schrijven moet je moeite doen, dat gaat niet vanzelf. Het helpt daarom als je het slim aanpakt. Dat kan met het ezelsbruggetje **VOS** of **VOL**: **V**erzinnen, **O**rdenen, **S**pannend/**L**ollig maken.

OPDRACHT 4 v: Verzinnen

De leerlingen verzamelen ideeën met bijvoorbeeld een woordenweb. Ze overleggen met hun schrijfmaatje om meer ideeën te vinden.

Loop tussen de leerlingen door en geef feedback. Help de leerlingen op weg die zelf moeilijk op ideeën komen, bijvoorbeeld door die leerling te laten kiezen: kan het echt gebeuren of niet? Of vragen te stellen: waar speelt het zich af, wat vind je zelf grappig enzovoort. Stimuleer de leerlingen zo veel mogelijk op te schrijven, dan hebben ze veel ideeën om uit te kiezen.

N.B. Geef de leerlingen voldoende tijd, want spannende of grappige dingen bedenken kost moeite.

OPDRACHT 5 o: Ordenen

De leerlingen kiezen hun beste idee(ën) uit en schrijven in de goede volgorde op wat er in hun verhaal gebeurt. Loop tussen de leerlingen door en geef feedback. Help ze verder als ze vastlopen, bijvoorbeeld door samen een zin te schrijven. Dit mag nog heel kort, het gaat om de grote verhaallijn. Bij de volgende opdracht maken ze er een mooi verhaal van.

OPDRACHT 6 S of L: Spannend of grappig maken en je verhaal schrijven

De leerlingen schrijven hun verhaal of stukje van een verhaal. Leg uit dat ze nu goed op S of L moeten letten. Daarvoor kunnen ze de tips op het bord gebruiken! (Uit opdracht 3.) Geef hun voldoende tijd, want ook dit kan moeite kosten.

OPDRACHT 7 Controleren: je eerste versie bekijken

Geef de leerlingen de tijd om nog een keer hun verhaal door te lezen met de checklist bij de opdracht. Laat ze de checklist invullen. Wat ze nog willen veranderen, passen ze aan. Wijs erop dat een tekst vaak beter wordt door te herlezen en te veranderen.

Afronding: Rond de les af met het maken van afspraken over het eventueel printen, bewaren en het later bespreken van hun verhaal in les 2. Vertel de leerlingen dat ze in de volgende les hun verhaal(fragment) helemaal afmaken.

Handleiding Les 2

Materiaal

- Voor iedere leerling schrijfpopdracht 2 (B).

OPDRACHT 8 Reageren: verhalen van klasgenoten lezen

1. **Voorkennis:** Herinner de leerlingen aan les 1. Wat hebben ze toen gedaan? Hoe kun je een verhaal spannend of grappig maken?
2. Laat de leerlingen groepjes van drie vormen. Leg uit: zij gaan elkaars teksten lezen:
 - Alle drie geven ze de tekst door aan een volgende groepsgenoot. Die leest de tekst en als hij/zij iets grappig of spannend vindt, zet hij/zij er een + (plus) bij. Heeft hij/zij een tip dan komt er een → (pijl) bij.
 - Daarna worden de teksten doorgegeven aan nummer 3, die hetzelfde doet.
 - Aan het eind hebben de drie schrijvers de eigen tekst weer terug en bespreken ze elkaars teksten: waar staan de plusjes bij en welke tips willen de anderen geven? Houd in de gaten of de groepen de werkwijze goed volgen.

OPDRACHT 9 Ideeën en tips verzamelen

Laat een aantal leerlingen vertellen welke goede voorbeelden ze hebben van een spannend of grappig deel in een verhaal. Dat mag in hun eigen verhaal of dat van een ander zijn. Zet goede ideeën op het bord.

OPDRACHT 10 Herschrijven: je definitieve verhaal schrijven

De leerlingen schrijven nu een nieuwe versie van hun verhaal waarbij ze de tips van hun groepsgenoten gebruiken.

OPDRACHT 11 Terugkijken: het schrijven bespreken

Besprek met de leerlingen hoe ze de schrijftaak vonden. Wat hebben ze geleerd over het schrijven van een spannend of grappig verhaal? Heeft iemand tips voor een volgende keer? Wat vonden ze lastig en wat vonden ze makkelijk bij het schrijven?

OPDRACHT 12 Verhalen voorlezen en een beoordeling geven

Wilt u rubric 2a of 2b hieronder gebruiken voor een beoordeling, pak dat dan op de volgende manier aan.

Laat alle leerlingen vandaag en/of in de komende dagen hun verhaal(fragment) voorlezen.

- Vooraf geven de voorlezers aan of ze voor een spannend of grappig verhaal gekozen hebben.
- Vraag na het lezen de luisteraars aan hoe ze het verhaal vonden:
(1) Niet zo grappig/spannend – (2) een beetje grappig/spannend – (3) best wel grappig/spannend – (4) heel erg grappig/spannend

Noem steeds een categorie en laat de leerlingen die het ermee eens zijn, de hand opsteken. Licht nog een keer toe dat het alléén gaat om spannend/grappig. Andere dingen in het verhaal kunnen ook heel goed zijn maar daar gaat het nu niet om. Noteer waar de meeste luisteraars voor kiezen en gebruik dit als u de rubrics hieronder toepast.

Vind u het hand opsteken lastig, laat dan na elke voorlezer een papiertje rondgaan waar alle luisteraars een 1, 2, 3 of 4 opschrijven. Of gebruik een manier die u zelf handig vindt.

Afronding: Laat de leerlingen de opdrachten en hun werk opbergen in hun map. Bespreek met de leerlingen hoe de teksten in het verhalenboek gebundeld zullen worden. U kunt daar ook weer de leerlingen bij betrekken, bijvoorbeeld voor het maken van een omslag of schrijven van een woord vooraf. Geef de leerlingen een compliment voor hun inzet.

Rubrics

Categorieën	4	3	2	1
1. Hoe goed loopt het verhaal?	Het verhaal is duidelijk opgebouwd. De ene scène of gebeurtenis volgt de andere logisch op.	Het verhaal is best duidelijk opgebouwd. Eén scène of gebeurtenis volgt misschien wat minder logisch op de andere.	Het verhaal is wat moeilijk te volgen. De gebeurtenissen volgen elkaar niet altijd logisch op.	Het verhaal is een ongeordende serie van gebeurtenissen. Het is amper te volgen.

Categorieën	4	3	2	1
2a. Hoe spannend is het verhaal? (Laat de klas een	Heel erg spannend.	Best wel spannend.	Een beetje spannend.	Niet zo spannend.

oordeel geven)				
----------------	--	--	--	--

Categorieën	4	3	2	1
2b. Hoe grappig is het verhaal? (Laat de klas een oordeel geven)	Heel erg grappig.	Best wel grappig.	Een beetje grappig.	Niet zo grappig.

Categorieën	4	3	2	1
Zijn de zinnen goed geformuleerd?	Alleen sporadische zwakke of foute formuleringen	Minstens driekwart van de zinnen goed geformuleerd.	Minstens de helft van de zinnen goed geformuleerd	Een enkele goed geformuleerde zin.

Voorleesfragment

Uit:

Dolfje Weerwolfje

KLANG!

Het geluid weerkaatste door de stille nacht.
Verschrikt keek Dolfje over zijn schouder.
Achter hem lag de straat met de lantaarns.
Aan beide kanten stonden auto's.
Doodstil, alsof ze sliepen.
De blauwe mist was opeens dikker.
Links en rechts verschenen schaduwen.
Het leek of ze onder de auto's uit kropen.
Ze groeiden als inktvlekken.
Steeds langer werden ze.
Er klonk gegrom en gegrouw.
'Oei!' dacht Dolfje.
Een rilling gleed over zijn behaarde rug.
Zijn keel voelde dik.

Hij kon moeilijk slikken.

Snel naar huis, dacht hij.

ZJOEFF!

Een ijzeren deksel kwam aansuizen uit de mist.

Hij blonk en glom als een vliegende schotel.

Dolfje bukte net op tijd.

Het deksel kletterde vlak achter Dolfje.

KLANG!

Daar bleef het deksel rondtollen op de stenen:

Wiewiewiewiew...

Tot het neerviel – KLENG! – en stil bleef liggen.

Uitleg

Uitstellen: na 'KLANG' in de eerste regel duurt het heel lang voor je weet wat er gebeurt. De spanning wordt opgebouwd.

Onverwachte gebeurtenis: het ijzeren deksel dat komt aansuizen.